

[Poul Møller.]

hold? Er vore synder i historien, som det ærede medlem hr. Dupont så stærkt var inde på, af en sådan karakter, at vi alene har forpligtelse til at prøve på at sone i det dansk-islandske forhold? Det er rigtigt, at der har været forsømmelser i historien, men der har rigtignok også været forsømmelser i samme tidsperiode over for det danske folk. Når vi hører om Islands fattigdom i det 17. århundrede, så må vi have lov til at sige, når vi læser vor egen historie, at fattigdommen var også fremherskende træk i det Danmark, der var præget af trediveårs-krigen og svenskekrige i det 17. århundrede, og der var måske, når alt kommer til alt, større fattigdom i denne del af riget, end der var i Island. At der har været nogle udygtige konger, der har ført os ind i krige, vi aldrig skulle have været ind i, det er Island kommet til at sone for, men det er Danmark rigtignok også. Så meget om de historiske forhold. Jeg mener, at det tidspunkt må være kommet, da også Island må vise forhandlingsvilje og gøre noget for det dansk-islandske forhold.

Men Island har altså holdt sig til situationen, som den lå i 1961, til aftalen med daværende undervisningsminister Jørgen Jørgensen, og udvalgsflertallet holder sig ord for ord til 1961-lovforslaget. Det vil nu vise sig ved afstemningerne her i folketinget, om udvalgsflertallet også er i overensstemmelse med folketingsflertallet. Man har talt om, at det er en folkegave. Vi ved imidlertid ikke, om folketingsflertallet er i overensstemmelse med folkeflertallet i denne sag. Vi ved, at Island har intet retligt krav, og at sagen skal afgøres af Danmark, og det vil sige af det danske folketing.

Nu kan man så stille det spørgsmål: hvad er der egentlig i vejen med lovforslaget ud over disse tilblivelsesmangler, som vel alle har erkendt var fadæser fra den daværende regerings side? Alle er vel efterhånden klar over, at det var en gal måde, man førte disse forhandlinger på, og at det var forkert at diktere folketinget den løsning, man valgte i 1961. Men hvad er der i vejen med resultatet?

Ja, der er først spørgsmålet om selve begrebet kultureje. Efter lovforslagets § 1 er det afgørende, hvad der må anses for kultureje. Jeg har tidligere sagt her i det

høje ting, at dette ord eksisterer ikke på dansk; det gør det ikke lettere at administrere, at fortolke, at finde ud af denne lovgivning, at man her i en lov sætter et nyt ord ind, som ikke eksisterer i det danske sprog, men som man konstruerer for tilfældet.

Kulturarv vidste vi måske noget om, men kultureje ved vi ingenting om. Man har prøvet på at uddybe det i § 1, stk. 3, hvori det hedder:

„Håndskrifter anses for islandsk kultureje, dersom værket vides eller med betydelig sikkerhed må antages at være forfattet af eller oversat af en islænding og det tillige indholdsmæssigt alene eller i overvejende grad vedrører Island og islandske forhold eller tilhører den islandske senmiddelalderlige fiktionslitteratur.

Disse kriterier finder anvendelse, hvad enten håndskriftet er den originale affattelse eller en afskrift. Med et håndskrift forfattet eller oversat af en islænding sidestilles blandede håndskrifter, dersom de overvejende falder ind under ovennævnte kriterium.“

Enhver, der er vant til lovfortolkning, ved, at det er en uhyre vanskelig opgave at fortolke denne bestemmelse med udtryk som „overvejende“, „med betydelig sikkerhed“. Det drejer sig jo om noget, der har fundet sted for 300-400-500-600 år siden, nogle nedskrivninger — og man har taget oversættelser med; oversættelser har man gjort til „kultureje“. Men alle disse udtryk: „i overvejende grad“, „med betydelig sikkerhed“, „blandede“ o. s. v., åbner jo ikke for forståelse mellem Danmark og Island, men indebærer kim til en ny strid mellem Danmark og Island. Det høje folketing må ikke tro, at dette kriterium lader sig praktisere uden en strid mellem danske og islandske videnskabsmænd. Vi har allerede set, hvordan kriteriet af nogle er udlagt til, at det er 600-700 håndskrifter, af andre til, at det er 1.800-2.000 håndskrifter, der kan falde ind under kriteriet. Jeg misunder ikke den højtærede statsminister, der skal være voldgiftsdommer i denne sag. Jeg ved ikke, om det er betryggende for folketinget, at han vil gå til en udenlandsk sagkyndig for at få ham til at være sin rådgiver. Når den danske statsminister oprindeligt blev indsat som opmand, var det vel i håbet